

АНАЛІЗ ТА МОДЕЛЮВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ СИСТЕМИ ДІЯЛЬНОСТІ ТРЕНЕРА

Гурін І. Р.

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Науковий керівник: к.н.ф.в.і с., доц. Синиця С. В.

На різних рівнях майстерності тренера провідними стають різні компоненти структури своєї діяльності. Тому дуже важливо з'ясувати, які труднощі відчувають тренери на різних етапах своєї роботи та намітити шляхи їх подолання, порівнюючи діяльність початківців та досвідчених тренерів. При цьому необхідно визначити, чим відрізняється логіка розв'язання задач на різних рівнях педагогічної майстерності та як шукати способи ефективного розв'язання педагогічних завдань. Практика показує, що ці завдання неоднакові за своєю значущістю, способами та часом вирішення, і в кожному конкретному завданні необхідно виявляти визначальне завдання, вирішення якого забезпечить досягнення поставленої мети. Відшукавши головну ланку, основну причину, зв'язок, тренер зможе розробити правильну стратегію та тактику виховного та навчального впливу [1; 2].

Важливою складовою майстерності тренера є його майстерність у формуванні особи спортсмена. Майстерність тренера в цьому процесі треба розглядати як цілеспрямовану систему властивостей особистості, регулювання відносин, обумовлених основними формами життєдіяльності спортсмена, виявлення змін у становленні його особи та визначення оптимальних способів на неї [1; 3].

Мета дослідження – виокремити структурні компоненти діяльності тренера.

Однією з умов підвищення педагогічної майстерності є органічна єдність теоретичної, методичної та практичної діяльності тренера, що забезпечує дієвість системи його знань та вмінь. Майстерність у вихованні та навчанні спортсменів передбачає також високу ступінь розвитку педагогічних знань, умінь та навичок. Якщо якийсь компонент у структурі педагогічної діяльності тренера розвинений недостатньо, педагогічні впливи виявляються малоефективними [1].

Зазначено, що діяльність тренера має багатофакторний педагогічний характер та здійснюється в рамках певної педагогічної системи, що є сукупністю структурних та функціональних компонентів, підлеглих педагогічним цілям. До структурних компонентів, які дозволяють аналізувати педагогічну систему у статистиці, відносяться мети педагогічної системи, зміст навчальної інформації, засоби педагогічної комунікації, діяльність спортсменів та

тренера. До функціональних компонентів, що зумовлює становлення, розвиток, удосконалення педагогічної системи, відносяться гностичний, проектувальний, конструктивний, організаторський та комунікативний компоненти [3].

Структурні компоненти діяльності тренера знаходять своє відображення у структурі його знань, а функціональні – у структурі його умінь. При цьому ефективність діяльності обумовлюється ступенем розвитку функціональних компонентів, до яких відносяться [2]:

– гностичний, пов'язаний з узагальненням та систематизацією наукових знань, їх схематизацією та розширенням, перетворенням наукових знань на навчальні, вивченням загальних закономірностей діяльності педагогічних систем, аналізом діяльності педагогічної системи та всіх її підсистем;

– проектувальний, пов'язаний із проектуванням розвитку педагогічних систем з урахуванням потреб комплексного підходу до навчання та виховання спортсменів, наукових та методичних досліджень, що забезпечують зміст діяльності педагогічних систем, розвитку засобів педагогічної комунікації, які забезпечують способи функціонування системи;

– конструктивний, пов'язаний із створенням навчальних посібників для спортсменів та тренерів, методичних посібників для тренера з аналізу ефективності діяльності педагогічних систем;

– організаторський, пов'язаний із створенням загального ритму та режиму діяльності, систем, органів самоврядування;

– комунікативний, пов'язаний з регламентацією та регулюванням відносин між системою та адміністративними органами управління, між адміністрацією та тренером, тренерами та спортсменами, всередині цих груп.

Порушення в будь-якому з виділених компонентів спричиняє порушення у діяльності педагогічної системи. Найпростішу модель діяльності можна представити наступним чином: ціль, мотиви, дії, результат [1]. Будь-яка професійна діяльність пред'являє людині певні вимоги, відповідність яким забезпечує успіх у ній. У педагогіці виділяють такі професійно значущі особливості діяльності та вимоги до індивідуально-психологічних характеристик особи [2]:

1) структура знань, в якій відображаються основні елементи педагогічної системи, стимули, що спонукають до діяльності, та мотиви;

2) єдина система та взаємозв'язок, сформованих на досить високому рівні професійно-педагогічних умінь та навичок;

3) спрямованість – стійка і взаємопов'язана система цілей та оцінок, що спонукає людину до подолання труднощів діяльності та оволодіння майстерністю;

4) загальна обдарованість, яка проявляється:

– у спеціальних педагогічних здібностях: специфічної чутливості до об'єкта та засобів педагогічної взаємодії, включаючи гностичний, проектувальний, конструктивний, організаторський та комунікативні компоненти;

– у загальних здібностях, якостях розуму, мови, уяви;

– інших спеціальних здібностях: спортивних, артистичних, технічних та ін., які входять до структури діяльності тренера та служать педагогічній творчості лише за наявності педагогічних здібностей та спрямованості;

– риси характеру: захопленість своєю справою, вимогливість, справедливість, уважність до кожного учня, самоконтроль та ін.;

– деякі властивості темпераменту, серед яких чільне місце займає врівноваженість, емоційна стабільність.

Таким чином, в основі високої професійної, педагогічної майстерності тренера лежить раціональне поєднання на різних стадіях тренерської діяльності та в різних ситуаціях всіх зазначених рівнів з акцентом на розвиток локально та системно-моделюючих рівнів.

Список використаних джерел:

1. Кузнецова І. Ю. Дидактичні принципи в навчально-тренувальному процесі підготовки спортсменів із тхеквондо. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2017. Вип. 52 (105). С. 150–158.
2. Петровська Т. В. Майстерність спортивного педагога : навч. посіб. Олімп. л-ра, 2015. 184 с.
3. Юшко О. Технологія формування педагогічної майстерності у майбутніх тренерів. *Витоки педагогічної майстерності*. 2018. Вип. 22. С. 218–223.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ

Даниско О. В.

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Провідною тенденцією розвитку сучасного суспільства є інтеграція системи освіти у світовий простір. Це визначає, з одного боку, розмаїття національних стандартів вищої освіти, а іншого – прагнення інтегрувати новітній зарубіжний досвід та вітчизняні історичні традиції.

Вирішальним у здійсненні освітніх реформ був і буде вчитель як наголошується в міжнародних документах, особливо актуальними є